

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 2. juuli 2019
(OR. en)

10166/19

ECOFIN 621
UEM 224
SOC 473
EMPL 362
COMPET 502
ENV 593
EDUC 308
RECH 341
ENER 345
JAI 703
FSTR 124
REGIO 160

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9937/19 - COM(2019) 513 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Küprose 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2019) 513 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

**milles käsitletakse Küprose 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Küprose 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 21. novembril 2018 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2019) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 21. märtsil 2019 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 21. novembril 2018 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Küprost ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 21. märtsil 2019. Nõukogu võttis 9. aprillil 2019 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta³ („euroala 2019. aasta soovitus“), milles esitatakse viis euroala soovitusel („euroala soovitusel“).
- (2) Kuna Küprose rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Küpros tagama allpool esitatud soovitusel 1–5 kajastuva euroala 2019. aasta soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise. Eelkõige aitavad halduskoormuse vähendamise meetmed järgida esimest euroala soovitusel, mis käsitleb ettevõtluskeskkonda ja tootlikkuse suurendamist euroala tasakaalustamise eesmärgil; meetmed, mis keskenduvad kindlaksmääratud valdkondade investeringuga seotud majanduspoliitikale, aitavad järgida teist euroala soovitusel, mis käsitleb investeringute toetamist; maksimeetmed ja oskuste parandamise meetmed aitavad järgida kolmandat euroala soovitusel, mis käsitleb agressiivse maksuplaneerimise vastast võitlust ja tööturu toimimist; ning varahaldusettevõtjate tegevuse tõhustamise meetmed aitavad järgida neljandat euroala soovitusel, mis käsitleb viivislaenude vähendamist.

³ ELT C 136, 12.4.2019, lk 1.

- (3) 2019. aasta aruanne Küprose kohta avaldati 27. veebruaril 2019. Selles hinnati Küprose edusamme nõukogu poolt 13. juulil 2018 vastu võetud riigipõhiste soovitude⁴ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid ja Küprose edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 27. veebruaril 2019. Komisjon järeltas oma analüüsi põhjal, et Küproses esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on tähtis, et liikmesriik tegeleks avaliku ja erasektori võla, välisvõla ning viivislaenude kõrge tasemega.
- (4) Küpros esitas 15. aprillil 2019 oma 2019. aasta riikliku reformikava ja 30. aprillil 2019 oma 2019. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁵ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁴ ELT C 320, 10.9.2018, lk 55.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

(6) Küprose suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2019. aasta stabiilsusprogrammis prognoositakse valitsemissektori eelarvepositsioonile (mis jäi 2018. aastal puudujääki 4,8 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ja ületas sellega aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst) nominaalset ülejääki 3,0 % SKPst 2019. aastal ja üle 2,0 % SKPst programmiperioodi vältel. Ümberarvutatud struktuursest eelarvepositsioonist⁶ nähtub, et keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on tasakaalus struktuurne eelarvepositsioon, on kavas saavutada aastatel 2019–2022. Valitsemissektori võla suhe SKPsse, mis tõusis 2018. aastal tasemele 102,5 % SKPst, peaks 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt vähenema 2019. aastal 95,7 %ni ja seejärel jätkama stabiilset vähenemist, jõudes 2022. aastaks 77,5 %ni. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Stabiilsusprogrammis esitatud makromajanduslikke prognoose ja eelarveprognoose ohustavad langusriskid, mis on enamasti seotud välismõjudega, varasemate maksureformide suhtes langetatud kohtuotsuste võimaliku mõjuga eelarvele ning riiklike haiglate rahastamisvajadustega riikliku tervishoiusüsteemi esimestel aastatel. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepositsiooni ülejääk 2019. aastal 3,0 % SKPst ja 2020. aastal 2,8 % SKPst. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt püsib struktuurne eelarvepositsioon 2019. aastal 1,1 % juures ja 2020. aastal 0,7 % juures SKPst ning ületab seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Prognoosi kohaselt täidab Küpros 2019. ja 2020. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Küpros ilmselt täidab 2019. ja 2020. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.

⁶ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

- (7) Komisjon esitas 5. juunil 2019 aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande, milles esitatud andmete põhjal ületas valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk 2018. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Aruandes leiti, et praegu ei tuleks võtta lisameetmeid, mille alusel teha otsus ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta. Avaliku halduse ja kohalike omavalitsuste vähene tõhusus on hoolimata e-valitsuse teenuste teatavast arengust jätkuvalt probleemiks. See omakorda mõjutab ettevõtluskeskkonda. Probleemi lahendamiseks kavandatud peamised seadusandlikud ettepanekud on endiselt tegemata. Nende seas on avaliku halduse ja kohalike omavalitsuste reformimist käsitlevate õigusaktide eelnõud. Riigi omandis olevate üksuste juhtimisraamistiku puudused võivad lihtsustada avaliku sektori tingimuslike kohustuste kuhjumist ning pärssida investeerimissuutlikkust kommunaalteenustesse, nagu telekommunikatsioonid ja energeetika. Avaliku sektori palkade piiramine, millel on olnud märkimisväärne roll Küprose eelarve konsolideerimises, peaks jätkuma.
- (8) Agressiivse maksuplaneerimise tõkestamine on maksusüsteemide tõhusamaks ja õiglasemaks muutmise juures esmatähtis, nagu märgiti ka euroala 2019. aasta soovitusel. Maksu maksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate ülekanduv mõju liikmesriikide vahel nõuab lisaks liidu õigusele riikide poliitika kooskõlastamist. Küpros on võtnud meetmeid agressiivse maksuplaneerimise vastu, kuid dividendi- ja intressimaksete suur osakaal SKPs osutab sellele, et Küprose maksueeskirju võivad ära kasutada agressiivset maksuplaneerimist viljelevad ettevõtjad. Kuna Küproses asuvate ettevõtete poolt välismaale (st liidu residentidelt kolmandate riikide residentidele) makstavatelt dividendidelt, intressidelt ja paljudel juhtudel ka litsentsitasudelt makse kinni ei peeta, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka makse saaja jurisdiktsioonis. Selliste maksude puudumine koos äriühingu tulumaksu residentsuse normidega võib hõlbustada agressiivset maksuplaneerimist. Tingliku intressi mahaarvamise korda tuleks hoolega jälgida, et vältida mis tahes kuritarvitusi agressiivse maksuplaneerimise eesmärgil. Lisaks võimaldavad Küprose investorite erandkorras naturaliseerimise kava ja investeeringute eest residentsuse andmise kava üksikisikule madalat tulumaksu määrat välisfinantsvara pealt ning nende raames ei nõuta, et üksikisik veedaks märkimisväärse aja asjaomast kava pakkavas jurisdiktsioonis. OECD hinnangul on need kavad potentsiaalselt kõrge riskitasemega, kuna neid võib kuritarvitada eesmärgiga hoiduda kõrvale finantskontode teabe automaatse vahetamise nõudest.

- (9) Märkimisväärseid meetmeid on võetud viivislaenude ulatusliku strateegia raames. See on toonud kaasa viivislaenude märgatava vähenemise pangandussektoris, peamiselt tänu Küprose ühistupanga müügile ja likvideerimisele ning selle viivislaenude portfelli riigi omanduses olevale varahaldusettevõtjale üleandmisele. Peale selle parandati laenude müügi seadust ja võeti vastu laenude väärtpaperistamise seadus. Selleks et teenida maksimaalset tulu varade müügist ja aidata kokkuvõttes alandada erasektori võlataset, on tähtis, et riigi omanduses oleval varahaldusettevõtjal oleks toimiv juhtimisstruktuur, kõrgelt kvalifitseeritud juhid, funktsionaalne sõltumatus Küprose riigist ning selged eesmärgid, mis on kooskõlas valitsuse võetud kohustustega seoses riigiabi otsusega Küprose ühistupanga müügi kohta, mille kiitis heaks Euroopa Komisjon. Lisaks on tähtis luua piisavalt tugev järelevalveraamistik krediiti omandavatele ettevõtjatele (sealhulgas riigi omanduses olev varahaldusettevõtja), kuna neid on juurde tekkinud, ja edaspidi on ette näha uusi viivislaenude portfelli müüke. Kindlustustegevuse ja pensionifondide järelevalveasutuste juhtimine ja haldussuutlikkus on jätkuvalt nõrgad. Nende järelevalveasutuste integreerimine tuleks kiiresti lõpule viia. Üldisemas plaanis tuleks tugevdada kapitaliturgude järelevalveraamistikku, võttes arvesse pangandussektorivälise finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete suhteliselt mahukat piiriülest tegevust ja viimastel aastatel litsentseeritud ettevõtjate arvu hüppelist kasvu.
- (10) Tööhõive on suurenemas, töötus vähenemas ja avalike tööturuasutuste lühiajaline suutlikkus tööhõivet aktiivselt toetada on paranenud. Avalike tööturuasutuste võimekuse pikaajaline jätkusuutlikkus on aga endiselt probleem, kuna lisatööjõudu värvati vaid kaheks aastaks. 2018. aastal oli mittetöötavate ja mitteõppivate noorte osakaal suurim liidus. Jätkuvalt tekitab muret avalike tööturuasutuste vähene tõhusus ning nende piiratud kasutamine ja osalemine töö leidmist toetavates tegevustes. Seetõttu on võimalusi tõhustada tööturule juurdepääsu vallas teavitustööd ja aktiveerimistuge, eelkõige noorte ja pikaajaliste töötute jaoks. See hõlmab füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ja sotsiaalmajanduse edendamist ning tööturuasutuste ja -teenuste nüüdisajastamist, et aidata inimestel omandada oskusi, mis vastaksid paremini tööturu vajadustele.

- (11) Oskuste nappus ja nende tööturu vajadustele mittevastavus on äriinvesteeringute peamised takistused ning viitab vajadusele investeerida senisest rohkem kasutamata ja alakasutatud tööjõupotentsiaali koolitusse, viia õppekavad paremini kooskõlla tööturu vajadustega ning investeerida sobivasse kutseõppetaristusse. Kriitilise tähtsusega haridus- ja koolitusreformide valdkonnas (näiteks õpetajate ametisse määramise ja hindamise parandamisel) saavutatud edu on ebaühtlane. Haridusalased saavutused on endiselt kesised, nagu ka alushariduses ja lapsehoius osalemine, mis on muutunud leibkondadele vähem taskukohaseks, kuna nende sissetulek kriisi päevil vähenes kiiremini kui lapsehoiukulud. Jätkuvad jõupingutused haridus- ja koolitussüsteemi ajakohastamiseks kõigil tasanditel aitab parandada haridustulemusi ning suurendab Küprose jätkusuutliku majanduskasvu võimalusi. Kutseõppe- ja koolituskavade läbivaatamine on paljulubav meede, et vähendada oskuste mittevastavust tööturu vajadustele. Oskuste mittevastavus tööturu vajadustele, mis on kolmanda taseme hariduse omandanute seas valdav, ning vähene osalemine täiskasvanuhariduses osutavad vajadusele kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberõppe meetmete tugevdamiseks.
- (12) Küpros on teinud edusamme tervishoius, võttes vastu õigusakti uue riikliku tervishoiusüsteemi loomise kohta. Uue süsteemiga kavatakse parandada juurdepääsu, kehtestada üldine tervisekindlustus, vähendada omaosaluse kõrget taset ja suurendada hooldusteenuste tõhusust avalikus sektoris. Enne kui süsteem 2020. aastal täielikult toimima hakkab, on vaja lahendada suured rakenduslikud probleemid ja rahuldada investeerimisvajadused. Endiselt on väga tähtis süsteemi pikaajalise jätkusuutlikkuse säilitamine, sealhulgas kavakohane riiklike haiglate rahandusliku ja tegevusautonoomia tagamine. Tervishoiusüsteemi aitaksid veelgi tõhusamaks muuta esmatasandi arstiabi osutajate ajakohastamisele ja tõhustamisele, e-tervise teenuste kasutuselevõtule ja riikliku ravimiorganisatsiooni loomisele suunatud meetmed. Pikaajalise hoolduse tase on kehv ja elanikkonna vananemist arvesse võttes püsib see probleem ka edaspidi.

- (13) Küprose vähene keskkonnaalane suutlikkus on tõsine probleem ja riik on kliimamuutuste poolt haavatav. Küpros peab tunduvalt parandama oma jäätmekäitlussüsteemi ja ringmajandust. Jäätmete ke ületab ikka veel suuresti liidu keskmist taset ja on alates 2014. aastast suurenenud. Olemasolevad jäätmekäitlusrajatised ei võimalda kõrgeid ringlussevõtumäärasid ja majandushoobade, näiteks prügilamaksude puudumine muudab ringlussevõtu majanduslikult väheatraktiivseks. Veemajandus on ebatõhus, eelkõige linnades. Veepuudus koos põhjavee ülemäärase kasutamisega on Küprose suurim probleem. Märkimisväärne osa asulareoveest juhitakse edasi ilma kogumise või töötlemiseta; vaid ligikaudu pool kogu reoveest läbib bioloogilise puhastuse. Põuad ja veepuudus on suureks probleemiks ning poliitikameetmete ebapiisavus võib mõjutada Küprose maapiirkondade majandust ja turismi. Seega on loodusvarade säästev haldamine ja tõhus kasutamine koos keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide rangema jõustamisega väga tähtsad, et Küpros suudaks leevendada kliimamuutuste negatiivset mõju, säilitada ja taastada oma looduskeskkonda ja tagada pikas perspektiivis jätkusuutliku majanduskasvu.
- (14) Küpros saaks oma taastuvaid energiaallikaid, eelkõige päikeseenergiat, palju paremini ära kasutada, et suurendada olemasolevat vähest energiatõhusust. Taastuvenergia osakaal Küproses oli 2017. aastal 9,72 % ja 2020. aasta eesmärk on 13 %. Puuduva või puuduliku soojusisolatsiooniga äri- ja eluhooned on eelkõige linnapiirkondades vähese energiatõhususe üks peamisi põhjustajaid. Taastuvenergia sektorisse investeerimise raamtingimused on paranenud ja võetud on mitmesuguseid meetmeid, nagu päikeseenergiasüsteemide paigaldamine ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ja kodumajapidamiste toetuskeemid. Küpros ei ole aga seni täiel määral ära kasutanud oma suurt potentsiaali toota taastuvenergiat, eelkõige päikeseenergiat. Maanteedele tuginemine siseveo puhul tekitab palju poliitikaväljakutseid, nagu püüded õhusaastet ja kasvuhoonegaaside heidet vähendada, ning põhjustab ühtlasi suuri liiklusummikuid linnapiirkondades tiptundidel ning sadamatesse viivatel teedel. Ka taastuvenergiaallikate transpordis kasutamises, mille osakaal 2016. aastal oli 2,7 %, on Küpros teistest maha jäänud, nii et tal võib tekkida raskusi saavutada 2020. aastaks siduv eesmärk (10 %).

- (15) Digitaalrajandusse investeerimine ja töötajate digioskuste parandamine on tootlikkuse suurendamise seisukohast esmatähtsad. Küprose võib leida Euroopa Komisjoni 2019. aasta digitaalrajanduse ja -ühiskonna indeksi (DESI) alumisest otsast. Vaid 50 % 16–74aastastest kproslastest on elementaarsed digitaaluskused ja IKT spetsialiste on tju hulgas endiselt vähem kui liidus tervikuna (vastavalt 2,3 % ja 3,7 %), mis pärsib digitaalrajanduse võimalusi. Avaliku sektori asutuste ja kodanike vahel on vähe veebipõhist suhtlust, milles osaleb vaid 50 % kproslastest. E-kaubandus on hoogustumas, kuid jääb siiski alla liidu keskmise.
- (16) Küpros on mõõdukas uuendaja; innovatsioonitase on 2010. aastast alates langenud. Avaliku ja erasektori teadus- ja arendustegevuse kulude tase on üks liidu madalamaid, mis pärsib teaduskeskuste ja ettevõtlussektori innovatsioonivimet. Teadusringkondade ja ettevõtjate vaheline suhtlemine on samuti väga piiratud. Ettevtlussektori innovatsioonisuutlikkuse suurendamine ning juurdepääsu parandamine selgelt piiritletud aruka spetsialiseerumise valdkondadesse suunatud rahastamisele ja investeeingutele on väga tähtsad, et arendada Küprose ja eelkõige VKEde konkurentsivõimet.
- (17) Halduskoormus on suur, eriti strateegiliste investeeingute algetapis. Strateegiliste investeeingute loasaamisenetlusi saaks tunduvalt lihtsustada ja asjaomased õigusaktid on ikka veel vastu võtmata.
- (18) Rajanduskasvu tegevuskava elluviimine on aidanud saavutada teatavat edu ettevõtluses ning VKEde juurdepääsu parandamises rahastamisele. VKEde rahalise abi meetmed põhinevad aga ikka veel peamiselt toetustel ning pankadepoolsel rahastamisel, mida toetatakse liidu ja/või riiklike vahenditega. Alternatiivsed rahastamisallikad, nagu riskikapital, omakapitali kaudu rahastamine ja hisrahastamine, on Küprose ettevõtjate jaoks jätkuvalt marginaalse tähtsusega. Ettevtlustoetuse parem koosklastamine suurendaks nende rahastamisallikate kasutuselevõttu. Erastamispdlused, mille eesmärk on meelitada ligi tootlikkust suurendavaid vlisinvesteeinguid, on paljudel juhtudel takerdunud ja vaid üksikud erastamisprojektid edenevad järk-järgult.

- (19) Kohtusüsteemi püsivad puudujäägid takistavad jätkuvalt lepingute jõustamist ning kiireid kohtulahendeid tsiviil- ja kaubandusajades ja raskete kuritegude uurimisel. Tülikad ja aegunud tsiviilmenetluse normid ning kohtuotsuste ebapiisav jõustamine vähendavad pankade motivatsiooni kasutada viivislaenude mahu vähendamiseks maksejõuetus- ja sundtäitmisaamistikke. Kohtusüsteemi kõige suuremate probleemide (milleks on eelkõige aegunud tsiviilkohtumenetluse normid, kohtute spetsialiseerumise ja digiülemineku madal tase, kohtuasjade kuhjumine ja kohtunike elukestva õppe puudumine) lahendamiseks on algatatud mitu reformi, kuid edasimineku on aeglane. Reformid peaksid olema kooskõlas valitsuse võetud kohustustega seoses riigiabi otsusega Küprose ühistupanga müügi kohta, mille kiitis heaks Euroopa Komisjon. 2018. aastal võeti vastu täiustatud maksejõuetuse ja sundvõõrandamise raamistikud. Uute seaduste otsustav rakendamine koos kohtusüsteemi tõhususe ja kohtuotsuste rangema täitmise tagamisega peaks aitama tugevdada võla tagasimakse distsipliini. Alates 2017. aasta detsembrist kehtib riiklik korruptsioonivastane strateegia, mida täiendati riikliku horisontaalse korruptsioonivastase tegevuskava vastuvõtmisega ministrite nõukogus 2019. aasta mais. Uue sõltumatu korruptsioonivastase ameti loomist ja rikkumisest teatajate kaitset käsitlevad seaduseelnõud on esitatud parlamendile, kuid seni veel vastu võtmata. Need seadused aitaksid tugevdada riiklikku korruptsioonivastast raamistikku. Korruptsioonivastaseid reforme tuleks hoogustada korruptsioonivastase tegevuskava kiire rakendamise kaudu. Prokuratuuri sõltumatust tuleb kaitsta ja õiguskaitsealast võimekust suurendada.
- (20) Omandiõigust tõendavate dokumentide väljaandmisel esineva mahajäämuse vähendamiseks on tehtud küll jõupingutusi, kuid mahajäämus on endiselt suur. Kinnisvaratehingute süsteemi puuduste (näiteks omandiõigust tõendavate dokumentide väljastamine ja õiguste üleandmine) kõrvaldamiseks puudub seni struktuurne lahendus. See on väga tähtis, et lihtsustada sundvõõrandamise menetlusi ja võimaldada tagatiste realiseerimist.

- (21) Liidu vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata kõrvaldada mõningad soovitud nimetatud puudused, eelkõige 2019. aasta riigiaruande D lisas käsitletud valdkondades. See võimaldaks Küprosel kõnealuseid vahendeid asjaomaste sektorite puhul võimalikult hästi ära kasutada, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi. Selle investeeringu edu tagamiseks on oluline suurendada riigi haldussuutlikkust kõnealuste vahendite haldamisel.
- (22) Komisjon on Euroopa poolaasta (2019) raames Küprose majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2019. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2019. aasta stabiilsusprogrammi, 2019. aasta riikliku reformikava ja varasematel aastatel Küprosele esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Küprose eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, andes riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panuse.
- (23) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2019. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja on arvamusel,⁷ et Küpros täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid.
- (24) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2019. riikliku reformikava ja 2019. stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitud kajastuvad allpool esitatud soovitudes 1 kuni 5. Need soovitudes aitavad järgida ka euroala 2019. aasta soovitud, eelkõige euroala esimest, kolmandat ja neljandat soovitud.

⁷ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

SOOVITAB Küprosel võtta 2019.–2020. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võtta vastu olulised seadusandlikud reformid, mille eesmärk on suurendada avaliku sektori tõhusust ja mis käsitlevad eeskätt avaliku halduse toimimist, riigi omandis olevate üksuste juhtimist ja kohalikke omavalitsusi. Uurida maksusüsteemi omadusi, mis võivad hõlbustada agressiivset maksuplaneerimist üksikisikute ja hargmaiste ettevõtjate poolt, eelkõige viimati nimetatute poolt välismaale tehtavate maksete kaudu.
2. Lihtsustada viivislaenude vähendamist, luues muu hulgas toimiva juhtimisstruktuuri riigile kuuluvale varahaldusettevõtjale, võttes meetmeid maksedistsipliini parandamiseks ja tugevdades krediiti omandavate ettevõtjate järelevalvet. Tugevdada järelevalvesuutlikkust pangandussektorivälises finantssektoris, integreerides muu hulgas täielikult kindlustustegevuse ja pensionifondide järelevalveasutused.
3. Viia lõpule reformid, mille eesmärk on suurendada avalike tööturuasutuste tulemuslikkust, ning suurendada noortele suunatud teavitustööd ja aktiveerimistuge. Viia lõpule haridus- ja koolitussüsteemi, sealhulgas õpetajate hindamissüsteemi reform, suurendada tööandjate kaasatust ja õpilaste osalust kutseõppes ja koolituses ning pakkuda taskukohast alusharidust ja lapsehoidu. Võtta meetmeid riikliku tervishoiusüsteemi toimimiseks 2020. aastal, nagu kavandatud, ning säilitada samas selle pikaajaline jätkusuutlikkus.
4. Keskenduda investeringutega seotud majanduspoliitikas säästvatele transpordile, keskkonnale, eeskätt jäätmekäitlusele ja veemajandusele, energiatõhususele ja taastuvenergiale, digiüleminekule, sh digioskustele, ning teadusuuringutele ja innovatsioonile, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi Küproses. Võtta vastu õigusaktid, mis lihtsustaksid strateegilistel investoritel vajalike lubade ja litsentside saamist. Parandada VKEde juurdepääsu rahastamisele ja taasalustada erastamisprojektide elluviimist.

5. Kiirendada jõupingutusi kohtusüsteemi tõhususe parandamiseks, mis hõlmab halduskohtu toimimise tõhustamist, tsiviilkohtumenetluste läbivaatamist, kohtute spetsialiseerumise suurendamist ja toimiva e-kohtu süsteemi loomist. Võtta meetmeid, et tõhustada võlanõuete õiguslikku jõustamist ning tagada omandiõigust tõendavate dokumentide väljaandmise ja kinnisvaraga seotud õiguste üleandmise usaldusväärsete ja kiirete süsteemide olemasolu. Kiirendada korruptsioonivastaseid reforme, kaitsta prokuratuuri sõltumatust ja tugevdada õiguskaitseusutlikkust.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja
